

Motie

2025_MO_00004 Motie naar aanleiding van het jaarrapport 2024 van de Commissie van Toezicht bij de gevangenis van Gent

Beslissing: Goedgekeurd in openbare vergadering van 29 april 2025

Zijn aanwezig bij de beslissing van dit punt:

Rudy Coddens, voorzitter

Zeneb Bensafia, ondervoorzitter; Mathias De Clercq, burgemeester; Hafsa El-Bazioui, schepen; Astrid De Bruycker, schepen; Sofie Bracke, schepen; Evita Willaert, schepen; Joris Vandembroucke, schepen; Bram Van Braeckvelt, schepen; Burak Nalli, schepen; Filip Watteeuw, schepen; Christophe Peeters, schepen; Johan Deckmyn; Sami Souguir; Freya Van den Bossche; Stephanie D'Hose; Sven Taeldeman; Gert Robert; Veli Yüksel; Bruno Matthys; Filip Van Laecke; Karlijn Deene; Anneleen Van Bossuyt; Bert Misplon; Fourat Ben Chikha; Stijn De Roo; Tom De Meester; Patricia De Beule; Ronny Rysermans; Isabelle Heyndrickx; Els Roegiers; Frederik Sioen; Laura Schuyesmans; Gaëlle De Smet; Liesbet De Weder; Sophie Vanonckelen; Sarah Van Acker; Lies Vanpeperstraete; Bob Cammaert; Mathieu Cockhuyt; Charlotte Coucke; Dilek Arici; Veerle Baert; Julie Steendam; Sabena Donkor; Yilmaz Cetinkaya; Simon Smagghe; Barbara Bonte; Jonas Naeyaert; Pascal Vlaeminck
Mieke Hullebroeck, algemeen directeur; Liesbet Vertriest, adjunct-algemeendirecteur
Wouter Decoodt, Vertrouwenspersoon;

Bevoegd: Mathias De Clercq

Juridisch kader

De volgende bepalingen zijn van toepassing inzake de bevoegdheid:

- Het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017.

De beslissing wordt genomen op grond van:

- Het Decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017;
- Huishoudelijk reglement van de gemeenteraad en raad voor maatschappelijk welzijn, goedgekeurd in vergadering van 21 en 22 juni 2021.

Motivering

Eerder deze maand verscheen het Jaarverslag 2024 van de Commissie van Toezicht bij de gevangenis van Gent. Dat rapport is ronduit ontluisterend. Er is niet alleen de structurele overbevolking, er is ook een structureel tekort aan zorg niettegenstaande 2 op de 3 gevangenen met een ernstige psychiatrische problematiek kampt en de infrastructuur is sterk verouderd. Sommige cellen hebben zelfs geen functionerende wastafel. Die toestand is absoluut mensonwaardig.

Vanuit de burgemeester werden deze toestanden de voorbije jaren al meermaals aangekaart. Tijdens verschillende bezoeken, samen met de gouverneur, kon worden vastgesteld dat ondanks de grote betrokkenheid en inzet van het aanwezige personeel en de directie, de situatie penibel is. Gevangenen zitten samen op een veel te kleine ruimte, sommigen slapen met hun hoofd naast de toiletpot. Dit is uiteraard te wijten aan de overbevolking binnen de gevangenis, die verstrekkende gevolgen heeft voor de mensen in detentie, maar ook voor de mensen die zich dag in dag uit inzetten om deze detentieperiode zo zinvol mogelijk te laten verlopen.

Theoretisch is er in Gent een capaciteit van 244 mannen + 39 vrouwen en 16 plaatsen voor beperkte detentie. Deze capaciteit werd door middel van de installatie van de noodcapaciteit in januari 2022 opgetrokken tot 365 plaatsen in de mannengevangenis en tot 62 plaatsen in de vrouwenafdeling, door het bijplaatsen van bedden (hoogslapers). Vandaag verblijven er maar liefst 485 gedetineerden (416 mannen en 69 vrouwen), waardoor er 52 personen op de grond moeten slapen. Voor het eerst zijn er ook in de vrouwenafdeling 7 grondslapers. Concreet betekent dit dat het eerder regel dan uitzondering is dat drie gedetineerden samen in een cel verblijven van minder dan 10m². Dit brengt zowel de veiligheid als de levenskwaliteit van de gedetineerden in het gedrang. Voor de cipiers heeft dit ook een belangrijke impact op hun werk, ze kunnen niet meer veilig werken of de nodige dienstverlening bieden die ze graag zouden bieden.

Bovendien is deze situatie niet langer acuut, maar is ze structureel geworden. Sinds 2017 is er sprake van structurele grondslapers. Op 25 januari 2023 werd voor het eerst een burgemeestersbevel uitgevaardigd om maatregelen te treffen tegen de overbevolking en meer bepaald rond de problematiek van de grondslapers. Er werd toen bevolen "om de maximale verhoogde capaciteit (365 mannelijke gedetineerden, 62 vrouwelijke gedetineerden) van de inrichting na te leven door het aantal grondslapers te halveren tegen 1 maart 2023 en tot 0 te reduceren tegen 1 mei 2023 zodat er niemand meer op een matras op de grond hoeft te slapen". Dit heeft kortstondig zijn effect gehad, van 11 mei tot 4 juni 2023 werden geen grondslapers meer geteld in de gevangenis van Gent.

Het aantal grondslapers steeg nadien weer tot het trieste aantal van 83 eind februari 2024. Daarop werd voor de tweede keer een burgemeestersbevel genomen. Waarin de motivering als volgt luidde: *"Als lokale overheid is de Stad Gent niet verantwoordelijk voor de in- en uitstroom van gedetineerden, maar ik ben als burgemeester wel bevoegd voor de openbare rust, veiligheid en gezondheid op het grondgebied van de stad en daar hoort ook de gevangenis bij. De structurele overbevolking is niet alleen een aantasting van de rechten van de gedetineerden (waarvoor België al vaker op de vingers werd getikt), maar brengt ook de openbare veiligheid en de gezondheid in de gevangenis in het gedrang. De overbevolking zorgt dagelijks voor spanningen en conflicten in de inrichting, tussen gedetineerden die op een paar m² moeten samenleven onderling maar ook tussen gedetineerden en personeel. De vaak onhygiënische omstandigheden vormen bovendien ook een risico voor de verspreiding van infectieziekten"*.

Nadien waren er van 16 mei 2024 tot 15 juli 2024 geen grondslapers in de Gentse gevangenis. Sindsdien zien we weer een stijging van het aantal grondslapers. In het rapport van de Commissie van Toezicht staat te lezen dat in 2024 de gemiddelde bevolking 449 gedetineerden per week was. Er is dus duidelijk een structureel probleem. We begrijpen dat ook andere gevangenissen met deze problematiek geconfronteerd worden, doch met zo'n groot aandeel grondslapers is de gevangenis in Gent enorm zwaar belast. Deze toestand is onhoudbaar.

Als lokale overheid hebben we hierin geen enkele bevoegdheid. We vragen dan ook uitdrukkelijk dat iedereen zijn rol opneemt. Er moeten dringend structurele oplossingen komen. Daarom vraag we met aandrang om structurele maatregelen te nemen die hun effect hebben op korte én lange termijn.

Een andere uitdaging waarmee de Gentse gevangenis momenteel wordt geconfronteerd, is de verouderde infrastructuur die onvoldoende ruimte biedt voor essentiële activiteiten en programma's. Er is door de Regie der Gebouwen vlakbij de gevangenis van Gent een terrein gekocht op de Watt-site aan de Nieuwewandeling. De bedoeling is om hier een extra gebouw op te richten dat bijkomende ontspanningsmogelijkheden en werkplekken moet creëren.

Voldoende mogelijkheden naar zinvolle dagactiviteit, hetzij door werk, les of ontspanning dragen bij aan een leefbaar gevangenis-klimaat. De grote bereidheid van het personeel om hier, ondanks overbevolking en een krappe personeelsbezetting blijvend werk van te maken, dient ten volle ondersteund te worden. We vragen daarom ook aan de Regie om dit dossier zo snel als mogelijk op te starten.

De Gentse gemeenteraad is ervan overtuigd dat alleen door een structurele en integrale aanpak we de vicieuze cirkel van recidive kunnen doorbreken en bijdragen aan een veiliger en rechtvaardiger samenleving.

Daarom verzoekt de Gentse gemeenteraad de minister van Justitie om:

Beslissing

Beslist het volgende:

- 36 stem(men) voor: Dilek Arici; Veerle Baert; Fourat Ben Chikha; Zeneb Bensafia; Barbara Bonte; Sofie Bracke; Rudy Coddens; Stephanie D'Hose; Patricia De Beule; Astrid De Bruycker; Mathias De Clercq; Tom De Meester; Gaëlle De Smet; Liesbet De Weder; Johan Deckmyn; Sabena Donkor; Hafsa El-Bazioui; Bruno Matthys; Bert Misplon; Jonas Naeyaert; Burak Nalli; Christophe Peeters; Laura Schuyesmans; Frederik Sioen; Sami Souguir; Julie Steendam; Sven Taldeman; Sarah Van Acker; Bram Van Braeckvelt; Freya Van den Bossche; Joris Vandembroucke; Sophie Vanonckelen; Lies Vanpeperstraete; Filip Watteeuw; Evita Willaert; Veli Yüksel
- 0 stem(men) tegen:
- 14 onthoudingen(en): Bob Cammaert; Yilmaz Cetinkaya; Mathieu Cockhuyt; Charlotte Coucke; Stijn De Roo; Karlijn Deene; Isabelle Heyndrickx; Gert Robert; Els Roegiers; Ronny Rysermans; Simon Smagghe; Anneleen Van Bossuyt; Filip Van Laecke; Pascal Vlaeminck

Artikel 1:

Op korte termijn een actieplan te presenteren om het aantal grondslapers in de Gentse gevangenis terug te dringen tot nul

Artikel 2:

Op lange termijn structurele maatregelen te nemen om de overbevolking in de Gentse gevangenis met prioriteit grondig aan te pakken